

परिच्छेद - १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : १) यस ऐनको नाम : पनौती नगरपालिकाको कर तथा गैह्कर राजश्व सम्बन्धी विधेयक, २०७४ रहेको छ ।
- २) यो ऐन पनौती नगरपालिका भर लागु हुनेछ यस ऐन बमोजिमको कर वा गैह्कर राजश्व बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति जहासुकै रहे बसेको भएपनि निजको हकमा समेत लागु हुनेछ ।
- ३) यो ऐन २०७५ श्रावण १ देखि लागु हुनेछ ।
- २) परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस विधेयकमा :
- (क) कम्पनी भन्नाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम संस्थापन भएको कम्पनी सम्झनु पर्छ र सो शब्दले नेपाल कानून बमोजिम स्थापित संगठित संस्थालाई समेत जनाउँछ ।
- (ख) कर भन्नाले परिच्छेद ४ बमोजिम लागेको वा लाग्ने कर सम्झनु पर्छ ।
- (ग) कर अधिकृत भन्नाले पनौती नगरपालिकाले दफा ६ बमोजिम नियुक्त गरेको कर अधिकृत सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतको रूपमा काम गर्ने जिम्मेवारी सुम्पेको वा कर अधिकृतको प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्ने पनौती नगरपालिकाको अधिकृत स्तरको कर्मचारीलाई समेत जनाउँछ ।
- (घ) कर इकाई भन्नाले पनौती नगरपालिकामा कर सम्बन्धी काम कारवाही र निर्णय गर्ने नगरपालिकाको विभाग, महाशाखा वा शाखा वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको कार्यलयको रूपमा रहेको पनौती नगरपालिकाको संगठन संरचना सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) कर दाता भन्नाले कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएको व्यक्ति वा संस्था सम्झनु पर्छ र सो शब्दले कर अधिकृतले कुनै करको विवरण बुझाउन सुचना दिएको वा अरु कुनै कारवाही प्रकृया सुरु गरेको व्यक्तिलाई समेत जनाउँदछ ।
- (च) कर निर्धारण भन्नाले कर निर्धारण सम्झनु पर्छ र सो शब्दले पुनः कर निर्धारण र अतिरिक्त कर निर्धारण समेत जनाउँदछ ।
- (छ) गैह्कर राजश्व भन्नाले परिच्छेद १४ बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैह्कर राजश्व सम्झनु पर्छ ।

- (ज) परिवार भन्नाले प्राकृतिक व्यक्तिको पति पत्नी र अंश छुट्टिए वा नछुट्टिएका नावालिक सन्तान सम्भन्नु पर्छ ।
- (झ) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत भन्नाले पनौती नगरपालिकाको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्ने कर्मचारी सम्भन्नु पर्छ ।
- (ञ) फर्म भन्नाले प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएको वा नभएको जुनसुकै फर्मलाई बुझाउँछ ।
- (ट) व्यक्ति भन्नाले कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएको जुनसुकै व्यक्तिलाई बुझाउँछ ।
- (ठ) सभा भन्नाले पनौती नगरपालिकाको सभा सम्भन्नु पर्छ ।
- (ड) स्थानीय सरकार भन्नाले स्थानीय तहको कारकारी अधिकार प्रयोग गर्ने पनौती नगरपालिका सम्भन्नु पर्छ ।
- (ढ) संविधान भन्नाले नेपालको संविधान सम्भन्नु पर्छ ।
२. **ब्याख्या** : यो ऐनमा परिभाषा गरिएका लवजको सोहि अनुसार र अरुमा प्रचलित कानून वा संघिय ऐन तथा दफा ४ बमोजिमका आधारमा गरिनेछ ।

परिच्छेद - २

राजश्व सम्बन्धि सामान्य सिद्धान्त

४. **कर तथा गैह्कर राजश्व सम्बन्धि सामान्य सिद्धान्त** : १ कर राजश्वलाई देहाय बमोजिम सिद्धान्तको आधारमा लगाइने छ ।
- (क) कर तिर्न सक्ने क्षमताको आधारमा ।
- (ख) कर प्रणाली समानता र न्यायमा आधारित रहने गरी ।
- (ग) सरल, पारदर्शी र मितव्ययी हुने गरी ।
- (घ) नागरिकलाई सुविधा हुने किसिमबाट ।
- (ङ) स्वैच्छिक रूपमा कर तिर्न प्रेरित हुने वातावरण सृजना गरेर ।
- (च) करको आधार, करको दर र कर तिर्ने अवधि निश्चित गरेर ।

- (२) गैह्कर राजश्व लगाउँदा र उठाउँदा उपलब्ध गराउने सेवा, सुविधा, सहूलियत र सुविधाको लागत, संचालन र सम्भार खर्चलाई आधारमानि लगाइने र उठाइनेछ ।

परिच्छेद - ३

कर प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था

५. **कर प्रशासन** : (१) नेपालको संविधानको व्यवस्था अनुरूप आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रको कर तथा गैह्करको प्रशासन पनौती नगरपालिकाले गर्नेछ ।
- (२) उपदफा (१) बमोजिमको कर प्रशासन व्यावसायिक, दुरुस्त र प्रभावकारी बनाउन आवश्यकतानुसार कर इकाई रहन सक्नेछन् ।
६. **कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था** : (१) पनौती नगरपालिकाबाट स्वीकृत दरबन्दी अनुसारका विभिन्न तहका कर्मचारी कर इकाईमा रहन सक्नेछन् ।
- (२) कर इकाईमा पनौती नगरपालिकाले प्रचलित कानून बमोजिम स्वीकृत दरबन्दीका आधारमा एक वा सो भन्दा बढी तहका कर अधिकृतहरु, कर सहायक तथा सहयोगीहरुलाई काममा लगाउन सक्नेछ ।
७. **कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार** : यस ऐनमा अन्यत्र उल्लेख भएका काम, कर्तव्य र अधिकारका अतिरिक्त कर अधिकृतको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-
- (क) करदाता दर्ता गर्ने ।
- (ख) करदाताबाट विवरण प्राप्त गर्ने ।
- (ग) कर परीक्षण तथा अनुसन्धान गर्ने ।
- (घ) कर संकलन गर्ने ।
- (ङ) कर तथा गैर कर राजश्व चुहावट रोक्न आवश्यक कार्य गर्ने ।
- (च) करदाता मैत्री वातावरण बनाउन उपयुक्त र आवश्यक कार्य गर्ने ।
- (छ) कर सम्बन्धी जनचेतना अभिवृद्धि गर्न कार्यक्रम संचालन गर्ने ।

(ज) कर कानून र कर प्रशासनका क्षेत्रमा सुधार गर्नुपर्ने विषयमा पनौती नगरपालिकालाई सुझाव दिने ।

(झ) राजश्वको प्रक्षेपण गर्न आवश्यक सूचना उपलब्ध गराउने ।

(ञ) करदाताका खातापाता र हरहिसाव दुरुस्त राख्न लगाउने ।

(ट) कर सम्बन्धी अभिलेख दुरुस्त राख्ने ।

(ठ) कर सम्बन्धी अन्य काम गर्ने ।

८. अधिकार प्रत्यायोजन : (१) पनौती नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले संविधान र यस कानून बमोजिम आफूमा रहेको कर तथा राजश्व उठाउने अधिकार कर अधिकृत तथा अन्य कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(२) कर अधिकृतले आफुलाई प्राप्त अधिकार मध्ये आवश्यकता अनुसार केही अधिकार आफ्नो सामान्य रेखदेख र नियन्त्रणमा रहने गरी आफु मातहतको कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

(३) कर अधिकृतले आफुलाई प्राप्त अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने सम्बन्धमा पनौती नगरपालिकाबाट कुनै खास निर्देशन भएकोमा सोही बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

९. प्रत्यायोजित अधिकार र जिम्मेवारी : (१) दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजन गरिएको अधिकारको जिम्मेवारी अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने अधिकारीमा रहनेछ ।

(२) दफा ८ बमोजिम प्रत्यायोजित अधिकार प्रयोग गर्नेले सो अधिकारको प्रयोग गर्दा अधिकार प्रत्यायोजन गर्ने प्रति उत्तरदायी रही प्रयोग गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ४

कर राजश्व सम्बन्धी व्यवस्था

१०. सम्पत्ति कर : (१) पनौती नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र रहेको सम्पत्ति कर लगाउने भनी तोकेको घर र जग्गामा मूल्याङ्कन रकममा ०.२५%(शुन्य दशमलव दुई पाँच प्रतिशत)मा नबढ्ने गरी सम्पत्ति कर लगाउने र उठाउने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको कर लगाउने भनी तोकेको घर र जग्गा बाहेकका अन्य जग्गा भएमा दफा १४ बमोजिम भूमिकर (मालपोत) लगाउनु र असुल उपर गर्नुपर्ने छ ।

(३) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रको घर जग्गाको अभिलेख प्रत्येक वर्ष दुरुस्त मिलाई राख्नुपर्नेछ ।

(४) सम्पत्ति कर निर्धारणका लागि सम्पत्ति मूल्याङ्कन देहाय बमोजिम गरिनेछ :

(क) घरको बनौट (कच्ची वा पक्की वा टहरा, सेड पर्खाल)

(ख) घरजग्गासँग सडक वा बाटो जोडिएको र जोडिएको भए पक्की कच्ची वा गोरेटो जस्तो बाटोको प्रकृति र राजमार्ग, मुख्य सडक वा सहायक मार्गको सडकसँगको प्रकृति हेरी ।

(ग) घरजग्गाको व्यापारिक वा आवासीय कृषि तथा भिर पाखाको अवस्था ।

(घ) सम्पत्ति मूल्याङ्कन गर्दा अनुसूची १ बमोजिम ह्यासकट्टी गरी खुद सम्पत्ति कायम गरिनेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम घर जग्गा मूल्याङ्कन गर्न देहायको घर जग्गा मूल्यांकन समिति गठन गर्न सक्नेछ :

(क) पनौती नगरपालिकाले तोकेको इन्जिनियर वा प्राविधिक-संयोजक

(ख) पनौती नगरपालिकाले तोकेको घरजग्गा सम्बन्धी विज्ञ एक जना-सदस्य

(ग) कर एकाईको प्रमुख-सदस्य सचिव

(६) घर जग्गा मूल्यांकन समितिले पनौती नगरपालिकाको कुनै पदाधिकारी वा अधिकृत वा अन्य कुनै विज्ञलाई बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

(७) घर जग्गा मूल्यांकन समितिले प्रत्येक पाँच वर्षमा घर जग्गा मूल्याङ्कनका आधार र दररेटको सुझाव सिफारिश गर्न सक्नेछ ।

(८) घर जग्गा मूल्यांकन समितिले बैठकको कार्यविधि आफै निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

(९) सम्पत्ति करको प्रयोजनको लागि सम्पत्तिको स्वामित्व देहायको ब्यक्तिमा रहेको मानिनेछ :

(क) आर्थिक वर्षको पहिलो दिन जुन सम्पत्ति जसको स्वामित्वमा रहेको छ सो सपत्ति सोही ब्यक्तिको नाममा ।

(ख) कुनै सम्पत्ति एक भन्दा बढि व्यक्तिहरुको संयुक्त स्वामित्वमा रहेकोमा स्वामित्व स्पष्ट भएकोमा सोही अनुसार र अन्यथा सबैको वरावर हक ।

(१०) करदाताले प्रत्येक वर्ष स्वयं कर निर्धारण गरी आश्विन मसान्त भित्र नगरपालिकामा विवरण पेश गर्नुपर्नेछ ।

(११) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र कर एकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(१२) नाबालकको नाममा रहेको सम्पत्तिमा लाग्ने सम्पत्ति कर दाखिला गर्ने दायित्व निज संरक्षक वा माथवर व्यक्तिको हुनेछ ।

११. बहाल कर : (१) पनौती नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र लगाएको घरको आकार, प्रकार, बनोट र चर्चेको जग्गा (प्लान्थ एरिया) को आधारमा घर बहाल आय रकमको वार्षिक आयमा दुई प्रतिशतका दरले घर बाहाल कर लगाई असुल उपर गर्नेछ ।

स्पष्टिकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि घर भन्नाले भवन, गोदाम, टहरा, छप्पर (सेड), जग्गा कारखाना र यस्तै पक्की वा कच्ची संरचना सम्भन्धु पर्छ ।

(२) घर बहालमा दिने/लगाउने व्यक्ति घर बहाल करको करदाता हुनेछ । कम्पनी वा संस्था मार्फत घर बनाई घर बहालमा दिएको हकमा उक्त कम्पनी वा संस्था घर बहाल करको करदाता हुनेछ ।

(३) घर बहालमा दिंदा प्रत्येक धरधनीले सम्भौता गरी त्यस्तो सम्भौताको प्रति वा सम्भौतामा संशोधन गरिएमा सोको विवरण सो कार्य भएको मितिले पैतिस दिनभित्र कर इकाईमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि कुनै कार्यालय, कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, परामर्शदाता वा जुनसुकै प्रकारको संगठित संस्थाले घर बहालमा लिएकोमा बहाल भुक्तानी गर्दा अग्रीम कर कट्टी गरी घरधनीका तर्फबाट कर इकाईमा घर बहाल कर बुझाउनु पर्नेछ ।

(५) उपदफा (४) बमोजिम अग्रीम कर कट्टी गरी दाखिला गर्नुपर्ने घर बहाल कर कट्टी भएको महिना पछिको महिनाको २५ गते भित्र दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(६) घर बहालको प्रयोजनको लागि पनौती नगरपालिकाले न्यूनतम मासिक घर बहाल रकम निर्धारण गरी लागु गर्न सक्नेछ ।

(७) न्यूनतम मासिक घर बहाल रकम निर्धारण सम्बन्धी अन्य व्यवस्था निर्देशिकामा उल्लेख भए बमोजिम हुनेछ ।

(८) घर बहालमा दिने धरधनीले घर बहाल करको विवरण प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र पेश गर्नु पर्नेछ ।

(९) यस दफा बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्र दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(१०) एक आर्थिक वर्षको घर बहाल कर एकमुष्ट अग्रिम रुपमा पौष महिना भित्र दाखिला गर्ने घर धनीलाई घर बहाल करमा दश प्रतिशत छुट दिईनेछ ।

१२. घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क : (१) पनौती नगरपालिकाले घर जग्गा वा जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिम घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क उठाउँदा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क समेत उठाउनु पर्नेछ । यसरी असुल भएको घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क रकम मध्ये नगरपालिकाले लगाएको सबै र प्रदेशले लगाएको घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्कको तोकिए बमोजिमको रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा दाखिला गरि प्रदेशले लगाएको बाँकी अन्तानव्ये प्रतिशत रकम प्रदेश संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(३) नगरपालिका क्षेत्रभित्र घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन पारित गरी गराई स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्तिले घर, जग्गा वा घरजग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।

(४) घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क स्वामित्व हस्तान्तरण गर्दाको समयमा बुझाउनु पर्नेछ ।

(५) घर जग्गा रजिष्ट्रेसन शुल्क प्रत्येक कारोवारको लिखतमा उल्लेख भएको थैली वा सो प्रयोजनको लागि निर्धारण गरिएको न्यूनतम रकम बमोजिम त्यस्तो घर, जग्गा वा घर जग्गा रजिष्ट्रेसन गर्ने कार्यालयबाट असुल उपर गरिनेछ ।

(६) रजिष्ट्रेसन थैली रकम वा सो प्रयोजनको लागि तोकिएको रकम मध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकमको १ (एक) प्रतिशत हुनेछ ।

- (७) घर जग्गा वा घर जग्गाको स्वामित्व प्राप्त गर्ने व्यक्ति महिला नागरिक भएमा उपदफा (६) बमोजिम लाग्ने शुल्कमा २५ प्रतिशत रकम छुट हुनेछ ।
- (८) संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकार तथा सरकारी निकायलाई रजिष्ट्रेशन शुल्क लाग्ने छैन ।
- (९) नगरपालिकाको घर जग्गा रजिष्ट्रेशन पारित गर्दाको अवस्थामा नेपाल सरकारले तोकेको दरमा पुंजीगत लाभकर असुल गरी तोकेको राजश्व खातामा जम्मा गर्नुपर्नेछ ।

१३. सवारी साधन कर : (१) पनौती नगरपालिकाले सवारी साधन कर लगाउन सक्नेछ ।

स्पष्टीकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि सवारी साधन भन्नाले इन्धन वा यान्त्रिक शक्तिबाट सडकमा चल्ने चार पांग्रे, तीनपांग्रे वा दुई पांग्रे सवारी साधन सम्भन्नु पर्छ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम सवारी साधन कर लगाउँदा सवारी साधनको प्रकृति र क्षमताका आधारमा समान प्रकृतिका सवारी साधनलाई समान दर कायम हुने गरी लगाइने छ ।
- (३) यस दफा बमोजिम लगाईएको सवारी साधन करको दर प्रदेशमा पठाउनु पर्नेछ ।
- (४) अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम सवारी साधन धनीले यस दफा बमोजिमको कर प्रदेश कर कार्यालय वा इकाईमा बुझाउनु पर्नेछ ।
- (५) प्रत्येक वर्षको आश्विन मसान्तमा सवारी साधन धनीले यस दफा बमोजिमको कर दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

१४. भूमिकर (मालपोत) : (१) पनौती नगरपालिकाले भूमिकर (मालपोत) लगाई उठाउन सक्नेछ ।

- (२) यस ऐन बमोजिम सम्पत्ति कर लाग्ने घर जग्गा बाहेकको अन्य जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्नेछ र त्यस्तो जग्गाको जग्गाधनीले भूमिकर (मालपोत) तिर्नु पर्नेछ ।
- (३) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार र कूटनीतिक नियोगको नाममा भएका जग्गामा भूमिकर (मालपोत) लाग्ने छैन ।

- (४) प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था वा अन्य गम्भीर परिस्थितिमा पनौती नगरपालिकाले आधार र कारण खोली त्यसबाट प्रभावित सबैले समान सुबिधा पाउने गरी भूमिकर (मातपोत) मा छुट वा मिनाहा दिने निर्णय गर्न सक्नेछ ।
- (५) उपदफा (४) बमोजिम छुट दिने निर्णय भएकोमा सो निर्णय भएको मितिले पन्ध्र दिनभित्र त्यसको सूचना नगर सभाको बैठक चलेको भए सोही सभामा पेश गर्नु पर्नेछ र बैठक नचलेको भए त्यसपछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गरीपारित गर्नु पर्नेछ ।
- (६) पनौती नगरपालिकाले यस दफा बमोजिमको भूमिकर (मालपोत) आफैले उठाउन वा नेपाल सरकार अन्तर्गतको कुनै कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।
- (७) भूमिकर (मालपोत) प्रत्येक वर्ष आश्विन महिनाभित्र कर इकाई वा सम्बन्धित बडा कार्यालय वा पनौती नगरपालिकाले तोकेको कार्यालयमा बुझाउनु पर्नेछ ।
- (८) पनौती नगरपालिकाले प्राकृतिक प्रकोपको अवस्था वा विशेष परिस्थिति सिर्जना भएकोमा आधार र कारण खोली नगरपालिका भर वा त्यसको कुनै खास क्षेत्र तोकी सो क्षेत्रको जग्गाको भूमिकर बुझाउने म्याद बढाउन सक्नेछ । सो म्यादभित्र भूमिकर (मालपोत) बुझाएको म्याद भित्र बुझाएको मानिनेछ र थप शुल्क लाग्ने छैन ।

१५. मनोरन्जन कर : (१) पनौती नगरपालिकाले चलचित्र घर, भिडियो, घर, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, कन्सर्ट जस्ता मनोरन्जनस्थलमा देखाइने मनोरन्जनका साधनमा मनोरन्जन कर लगाई उठाउन सक्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिमको मनोरन्जन कर तथा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको मनोरन्जन कर मनोरन्जन स्थलको संचालकले मनोरन्जनको लागि टिकट बिक्री गर्दाको अवस्थामा असुल गर्नेछ । यसरी असुल भएको मनोरन्जन कर रकम मध्ये नगरपालिकाले लगाएको सबै र प्रदेशले लगाएको मनोरन्जन करको दुई प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा दाखिला गरी प्रदेशले लगाएको बाँकी अन्तानबन्धे प्रतिशत रकम प्रदेश संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।
- (३) उपदफा (२) बमोजिम उपभोक्ताबाट असुल गरेको मनोरन्जन करको रकम असुल गरेको महिनाभन्दा पछिको महिनाको २५ गते भित्र कर इकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

१६. विज्ञापन कर : (१) पनौती नगरपालिकाले सूचना पाटि (होर्डिङ्ग बोर्ड) मा विज्ञापन कर लगाई असुल गर्न सक्नेछ ।
- (२) नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमको विज्ञापन कर शुल्क उठाउँदा अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ बमोजिम प्रदेशले लगाएको विज्ञापन कर समेत उठाउनु पर्नेछ । यसरी असुल भएको विज्ञापन कर रकम मध्ये नगरपालिकाले लगाएको सबै र प्रदेशले लगाएको विज्ञापन करको दुई प्रतिशत रकम नगरपालिकाको संचित कोषमा दाखिला गरी प्रदेशले लगाएको बाँकी अन्तानब्बे प्रतिशत रकम प्रदेश संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।
- (३) विज्ञापन कर विज्ञापन राख्न अनुमतिका लागि निवेदन दिनेबाट असुल गरिने छ ।
- (४) यस ऐन बमोजिम असुल गरेको मनोरन्जन करको रकम असुल गरेको महिनाभन्दा पछिको महिनाको २५ गते भित्र कर इकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।
- (५) यस दफा बमोजिमको विज्ञापन सामाग्री राख्न नगरपालिकाबाट अनुमति लिनु पर्नेछ ।
- (६) उपदफा (५) बमोजिमको अनुमति पत्र दिंदा सर्वसाधारण जनताको हित सम्बन्धी अन्य कुराका अतिरिक्त विज्ञापन राख्न पाउने अवधि, नवीकरण गर्नुपर्ने समय, नवीकरण नगरेमा लाग्ने शुल्क सौन्दर्य विगान नहुने कुरा, सामाग्रीको भाषिक शुद्धता र शालीनता जस्ता शर्त किटान गरिएको हुनुपर्नेछ ।
- (७) कुनै कम्पनी, फर्म, एजेन्सी, संस्था वा व्यक्तिले अरु कसैले प्रायोजन गरेको सूचना पाटि (होर्डिङ्ग बोर्ड) राखेमा यस दफा बमोजिमको विज्ञापन कर सम्बन्धित प्रायोजकबाट असुल गरी राजश्व इकाई वा सो इकाईले तोकेको बैंक खातामा दाखिला गर्नुपर्नेछ ।
- (८) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकार वा सरकारी संस्थाका जग्गा वा सम्पत्ति (पोल आदि) मा विज्ञापन सामाग्री राखेमा कर उठाउनु अधि कर इकाईले सो निकायसंग समन्वय गरी कर असुल गर्नुपर्ने छ ।
- (९) व्यापारिक वा व्यवसायिक प्रयोजनका लागि राखिएका विज्ञापनमा लागेको कर छुट वा मिनाहा हुन सक्ने छैन र मादक पदार्थ तथा सुर्तिजन्य विज्ञापनमा थप २० प्रतिशत कर लाग्ने छ ।
- (१०) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय सरकारका तर्फबाट राखेका विज्ञापनमा कर लाग्ने छैन ।

१७. व्यवसाय कर : (१) पनौती नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्रको व्यापार, व्यवसाय वा सेवामा पूर्जागत लगानी र आर्थिक कारोबारको आधारमा व्यवसाय दर्तामा र नवीकरणमा वार्षिक व्यवसाय कर लगाउन र उठाउन सक्नेछ ।
- (२) एकै व्यक्तिले आफ्नो नाममा एक वा एकै प्रकृतिका व्यवसाय वा शाखा एक वा सो भन्दा बढी स्थानमा संचालन गरेकोमा ६० दिन भित्र सोको जानकारी कर इकाईलाई दिनु पर्नेछ ।
- (३) यस दफा बमोजिमको व्यवसाय कर वार्षिक रुपमा बुझाउनु पर्नेछ । कुनै कर दाताले अग्रिम रुपमा ५ वर्षको कर एकमुष्ट बुझाउन चाहेमा त्यस बापत लाग्ने शुल्कमा १५ प्रतिशतले छुट दिइनेछ ।
- (४) कर दाताले व्यवसाय संचालन गर्दा निवेदनका साथ पेश गरेका विवरणमा हेरफेर, परिवर्तन वा नामसारी गर्नुपर्ने भएमा त्यसको कारण परेको मितिले ६० दिन भित्र कर इकाईमा जानकारी दिनुपर्नेछ ।
- (५) कर अधिकृतले करदाताले यस दफा बमोजिम पेश गरेका विवरण छानविन गरी अन्यथा देखिए यथार्थ विवरण पेश गर्न ३० दिनको म्याद दिई कर दातालाई सूचना दिन सक्नेछ ।
- (६) एकपटक व्यवसाय दर्ता भएपछि दर्ता खारेजीको निवेदन नपरेसम्म सो व्यवसाय संचालनमा रहेको मानी कर असुली गरिनेछ ।
- (७) कुनै करदाताले लाग्ने कर बुझाई व्यवसाय दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ ।
- (८) व्यवसाय कर संकलन गर्न संघ संस्थाहरूसँग समन्वय गरि असुल गर्न सकिनेछ ।

परिच्छेद - ५

कर दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था

१८. कर दाताको पहिचान तथा दर्ता : (१) व्यवसाय संचालन गर्नुपूर्व दर्ता गरेर मात्र व्यवसाय संचालन गर्नुपर्नेछ ।
- (२) कर इकाईले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नुपर्नेछ ।

(३) उप दफा (२) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र कर इकाईलाई कुनै श्रोतबाट प्राप्त सूचना र सो इकाईले छानविन गर्दा देखिएका आधारमा करदाता पहिचान गरिनेछ ।

(४) कर इकाईले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताको विवरण खुलाई करदाता दर्ता गरि अभिलेख राख्नु पर्नेछ ।

(५) नेपाल सरकारबाट स्थायी लेखा नम्बर लिएका करदाताले कर सम्बन्धी कारोबार गर्दा सोही नम्बर प्रयोग गर्नुपर्नेछ ।

१९. कर दाताको दायित्व : (१) यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताको देहाय बमोजिम दायित्व हुनेछ ।

(२) कर इकाईले यस ऐन बमोजिम कर तिर्नुपर्ने व्यक्ति वा करदाताको पहिचान गर्नुपर्नेछ ।

(क) आफुलाई करदाताको रूपमा दर्ता गराउने ।

(ख) निर्धारित समयमा विवरण पेश गर्ने ।

(ग) निर्धारित समयमा कर दाखिला गर्ने ।

(घ) यस ऐन बमोजिम कुनै शुल्क, जरिवाना वा ब्याज बुझाउन पर्ने भए समयमै बुझाउने

(ङ) हिसाब किताव र अभिलेख दुरुस्त राख्ने ।

(च) कर अधिकृतले मागेको सूचना तथ्याङ्क समयमा उपलब्ध गराउने ।

(छ) कर इकाईलाई आवश्यक सहयोग गर्ने ।

२०. कर दाताको अधिकार : (१) करदातालाई देहाय बमोजिमको अधिकार हुनेछ ।

(क) सम्मानपूर्वक व्यवहारको अधिकार ।

(ख) प्रचलित कानून बमोजिम कर सम्बन्धी सूचना प्राप्त गर्ने अधिकार ।

(ग) कर सम्बन्धी विषयमा प्रमाण पेश गर्ने, मौका प्राप्त गर्ने अधिकार ।

(घ) प्रतिरक्षाको लागि कानून व्यवसायी वा लेखा परिक्षक नियुक्त गर्ने अधिकार ।

(ङ) कर सम्बन्धि गोप्य कुराहरु यस ऐनमा उल्लेख भएको बाहेक अनतिक्रम्य हुने अधिकार ।

(२) करदाताले उपदफा (१) बमोजिमको अधिकारको दावि गर्न आफ्नो दायित्व पुरा गरेको हुनुपर्नेछ ।

२१. कर दाताको प्रतिनिधित्व : (१) करदाताको प्रतिनिधित्व करदाताको परिवारको उमेर पुगेको व्यक्ति मार्फत वा निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाल वा लेखापरिक्षक वा निजले लिखित रूपमा अख्तियारी दिई पठाएको उमेर पुगेको व्यक्ति वा वारेसले गर्न सक्नेछ ।

स्पष्टिकरण : यस दफाको प्रयोजनको लागि उमेर पुगेको भन्नाले १८ वर्षको उमेर पुगेको व्यक्तिलाई जनाउँछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रतिनिधित्व गर्ने सक्ने व्यक्तिको तर्फबाट गरिएका काम कारवाहि करदाता स्वयंले गरेको मानिने छ ।

परिच्छेद - ६

विवरण दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था

२२. विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्ने : (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्तिले कर विवरण नबुझाएमा वा विवरण दाखिला गर्दा ब्यहोरा फरक पारि दाखिला गरेको भनि शंका गर्न सकिने आधार र कारण भएमा कर अधिकृतले आधार र कारण खोली कर विवरण दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ । त्यस्तो आदेश प्राप्त भएमा सम्बन्धित व्यक्तिले सो आदेश प्राप्त भएको मितिले १ महिना भित्र कर इकाईमा विवरण दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(२) उप दफा (१) बमोजिमको म्याद भित्र विवरण दाखिला गर्न नसक्ने भए सम्बन्धित व्यक्तिले आधार र कारण खोली समयावधि थपको लागि निवेदन दिएमा कर अधिकृतले ३० दिन सम्मको समयावधि थप गर्न सक्नेछ ।

(३) उप दफा (२) बमोजिम करदाताको पहिचान गर्दा व्यक्ति वा करदाताको नाममा रहेको सम्पत्ति, निजले गरेको कारोबार र कर इकाईलाई कुनै श्रोतबाट प्राप्त सूचना र सो इकाईले छानविन गर्दा देखिएका आधारमा करदाता पहिचान गरिनेछ ।

२३. विवरण सच्याउन सकिने : (१) यस परिच्छेद ६ बमोजिमको कर विवरण दाखिला भई सकेपछि कुनै तथ्य सम्बन्धि वा गणितिय भुल भएको भन्ने

लागेमा करदाताले पहिलो विवरण दाखिला भएको मितिले (३) महिना भित्र यथार्थ, तथ्य र सहि अंक सहितको अर्को विवरण पेश गर्न सक्ने छ ।

परिच्छेद - ७

कर दाखिला सम्बन्धी व्यवस्था

२४. कर दाखिला गर्नुपर्ने : (१) यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर ऐनको परिच्छेद ४ मा उल्लेख गरिएकोमा सोही समयमा र समय उल्लेख नभएको हकमा प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्तभित्र कर इकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिम अग्रिम कर कट्टि गरि दाखिला गर्नुपर्ने कर कट्टि भएको महिना पछिको महिनाको २५ गतेभित्र कर इकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

२५. कर दाखिलाको निस्सा दिनुपर्ने : (१) कर दाताले यस ऐन बमोजिम बुझाउनु पर्ने कर वा गैह्रकर राजश्व वा अन्य रकम बुझाएपछि कर दातालाई तत्काल त्यस्को निस्सा दिनुपर्नेछ ।

परिच्छेद - ८

कर फिर्ता र समायोजन

२६. कर फिर्ता सम्बन्धी व्यवस्था : (१) करदाताले यस ऐन बमोजिम कर बुझाउँदा तिर्नुपर्ने भन्दा बढि कर दाखिला गरेमा सो कर रकम फिर्ता माग गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ताको लागि निवेदन परेमा ब्यहोरा साँचो देखिए कर अधिकृतले निवेदन परेको १ महिना भित्र माग बमोजिम फिर्ता दिने निर्णय गर्नुपर्नेछ ।

२७. कर समायोजन सम्बन्धी व्यवस्था : (१) करदाताले दफा २६ बमोजिम फिर्ता पाउने ठहरिएको रकम दाखिला गर्नुपर्ने कर रकममा समायोजन गर्न कर अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निवेदन परेमा ब्यहोरा साँचो देखिए कर अधिकृतले निवेदन परेको १ महिना भित्र माग बमोजिम समायोजन गर्न आदेश दिनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - ९

कर परिक्षण र कर निर्धारण

२८. कर परिक्षण र कर निर्धारण : (१) यस ऐन बमोजिम करदाताले विवरण पेश नगरेको वा पेश गरेको विवरणमा देहायका सबै वा कुनै काम कुरा भए गरेको देखिएमा कर अधिकृतबाट कर परिक्षण गरि कर निर्धारण गरिनेछ ।

(क) खातापाता, हरहिसाव वा अभिलेख दुरुस्त नदेखिएमा ।

(ख) गलत वा भुट्टा कागजात/विवरण संलग्न गरेको देखिएमा ।

(ग) यथार्थ कारोवार नदेखाएको विश्वास गर्नुपर्ने कारण भएमा ।

(घ) कारोवारका आधारमा करको दायित्व कम देखाएकोमा ।

(ङ) करको दर फरक भएमा ।

(च) कानून बमोजिम कर छुट वा मिनाहा हुन नसक्नेमा पनि सो को दावि गरेकोमा ।

(२) उप दफा (१) बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्ने देखिएमा करदातालाई आधार र कारण खुलाई आफ्नो स्पष्टिकरण पेश गर्न ३० दिनको सूचना दिनुपर्नेछ ।

(३) उप दफा (२) बमोजिम सूचना प्राप्त भएमा करदाताले सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र आफ्नो स्पष्टिकरण पेश गर्नुपर्नेछ ।

(४) उप दफा (३) बमोजिम तोकिएको म्यादभित्र करदाताले स्पष्टिकरण पेश गरेमा सो समेतलाई आधार बनाई स्पष्टिकरण पेश नगरेमा कानून बमोजिम कर निर्धारण गर्नुपर्नेछ ।

(५) स्वयं कर निर्धारण गरि विवरण पेश गरेको मितिले ४ वर्ष भित्र कर अधिकृतले पूनः कर निर्धारण वा संशोधित कर निर्धारण गर्नुपर्ने सन्तोषजनक आधार र कारण भएमा करदातालाई सफाईको मौका दिई त्यस्तो कर निर्धारण गर्न सक्नेछ ।

२९. कर निर्धारणको सूचना : (१) यस ऐन बमोजिम कर अधिकृतबाट कर निर्धारण भएकोमा कर रकम, स्थान, समय सिमा र बैंक खाता नम्बर समेत उल्लेख गरि करदातालाई कर निर्धारणको सूचना दिनु पर्नेछ ।

(२) यस ऐन बमोजिमको कर दाखिला गर्दा निर्धारणको सूचना प्राप्त भएपछि करदाताले सो सूचनामा उल्लेखित स्थान र समय सिमा भित्र कर दाखिला गर्नुपर्नेछ ।

(३) उप दफा (१) बमोजिम कर रकम बैंक दाखिला गरिएको करदाताले त्यसको सम्बन्धित भौचर कर इकाईमा बुझाउनु पर्ने ।

परिच्छेद - १०

कर परिक्षण र कर निर्धारण

३०. कर संकलन सम्बन्धि ब्यबस्था : (१) यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नुपर्ने कर ब्याज र शुल्क वापतको रकम करदाताले यस ऐनमा तोकिएको अवधिमा दाखिला नगरे कर अधिकृतले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतको पूर्व स्वीकृती लिई देहायको १ वा १ भन्दा बढि तरिका बमोजिम कर असुल गर्न सकिनेछ ।

(क) करदातालाई फिर्ता गर्नुपर्ने रकम भए त्यसमा कट्टा गरेर ।

(ख) नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, स्थानीय सरकार वा सरकारी स्वामित्वका संस्थाबाट करदाताले पाउने रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर ।

(ग) कुनै तेस्रो व्यक्तिले करदातालाई तिर्नुपर्ने रकम करदाताको पूर्व सहमति लिई कट्टा गरेर ।

(घ) बैंक वा वित्तिय संस्थामा रहेको करदाताको रकमबाट कट्टा गर्न लगाएर ।

(ङ) करदाताको कारोबार रोक्का गरेर ।

(च) करदाताको सम्पत्ति एकैपटक वा पटकपटक गरी तोकिएबमोजिम लिलाम बिक्रि गरेर ।

(२) उप दफा (१) को खण्ड (छ) बमोजिम लिलामको कारवाही शुरु भएपछि सो कारवाही समाप्त हुनु पूर्व कर दाखिला गर्न ल्याएमा बुझाउन बाँकी कुल रकमको थप पाँच प्रतिशत शुल्क सहित असुल गरिनेछ ।

(३) लिलामबाट प्राप्त रकम करदाताले तिर्नुपर्ने कर रकम भन्दा बढि भएमा बढि भएको रकम ६० दिन भित्र सम्बन्धित करदातालाई फिर्ता दिनु पर्नेछ ।

(४) उप दफा (३) बमोजिम रकम फिर्ता गर्दा निजले उपलब्ध गराएको बैंक खातामा जम्मा गरि दिनुपर्नेछ ।

३१. किस्ता बन्दिमा कर असुली : (१) कुनै खास करदातालाई विशेष परिस्थितिमा कर तिर्न नसक्ने कारण देखाई सो सम्बन्धि निवेदन पर्न आएमा कर अधिकृतले जाँचबुझ गर्दा कारण सन्तोषजनक देखिएमा पर्चा खडा गरि बढिमा १ वर्षभित्र ३ किस्तामा दाखिला गर्न आदेश दिन सक्नेछ । तर ढिला बुझाए बापत यस ऐन बमोजिम लाग्ने ब्याज मिनाहा दिइने छैन ।

परिच्छेद - ११

जरिवाना, शुल्क र ब्याज :

३२. जरिवाना लाग्ने : यस ऐनको पालना नगरी करको दायित्व घटाएमा कर अधिकृतले कर विगोको १० प्रतिशत जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

३३. ब्याज लाग्ने : यस ऐन बमोजिम दाखिला गर्नुपर्ने कर समयमा दाखिला नभएमा तिर्नु बुझाउनुपर्ने रकमको वार्षिक २० प्रतिशत ब्याज लाग्ने छ ।

३४. अभिलेख नराखेमा शुल्क लाग्ने : यस ऐन बमोजिम अभिलेख राख्नुपर्ने कर्तव्य भएका करदाताले नराखेमा रु.१०००/- शुल्क लाग्नेछ ।

३५. समयमा विवरण दाखिला नगरेमा शुल्क लाग्ने : यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले समयमा विवरण दाखिला नगरेमा प्रति विवरण रु.१०००/- शुल्क लाग्नेछ ।

३६. भुट्टा विवरण दिएमा शुल्क लाग्ने : यस ऐन बमोजिम विवरण दाखिला गर्नुपर्ने दायित्व भएका करदाताले भुट्टा विवरण दाखिला गरि करको दायित्व घटाएमा फरक परेको रकममा शून्य दशमलव ५० प्रतिशत शुल्क लाग्नेछ ।

३७. ब्याज नलाग्ने : यस ऐन बमोजिम लाग्ने शुल्क, ब्याज र जरिवानामा पुन ब्याज लाग्ने छैन

परिच्छेद - १२**पूर्वादेश र प्रशासकीय पुनरावलोकन :**

३८. **पूर्वादेश माग गर्न सक्ने :** (१) कुनै करदातालाई यस ऐन बमोजिम लगाईएको कर, दस्तुर, शुल्क वा ऐनमा भएको व्यवस्था बारे दुविधा भएमा सोको निराकरणका लागि निजले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको निवेदन दिएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले दुविधा निराकरण गर्न पूर्वादेश जारी गरि करदातालाई सो पूर्वादेश उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फिर्ताको लागि निवेदन परेमा व्यहोरा साचो देखिए कर अधिकृतले निवेदन परेको १ महिना भित्र माग बमोजिम फिर्ता दिने निर्णय गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) र (२) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि अदालतमा विचाराधिन रहेको वा अदालतबाट निर्णय भईसकेको विषयमा यस दफा बमोजिम पूर्वादेश जारी गर्न सकिने छैन ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम पूर्वादेश अदालतको आदेशबाट अन्यथा नभएसम्म कायम रहने छ ।

३९. **प्रशासकीय पुनरावलोकन हुनसक्ने:** यस ऐन बमोजिमका देहायको निर्णयमाथी प्रशासकीय पुनरावलोकन हुनसक्नेछ:

(क) कर अधिकृतले गरेको कर निर्धारण, पुनः कर निर्धारण र संसोधित कर निर्धारण सम्बन्धि निर्णय ।

(ख) यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेका कर र गैरकर राजश्व तथा अन्य दस्तुर, शुल्क, ब्याज सम्बन्धि निर्णय ।

४०. **प्रशासकीय पुनरावलोकन प्रक्रिया :** (१) यस ऐन बमोजिमको कर निर्धारणको निर्णय उपर चित्त नबुझ्ने करदाताले सो निर्णय भएको मितिले ३० दिन भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि परेको निवेदनमाथी ६० कार्यदिन भित्र कारवाही किनारा गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - १३**पुनरावेदन**

४१. **उजुरी नलाग्ने :** यस ऐन बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकन गर्न सकिने विषयमा त्यस्तो पुनरावेदन नभई कुनै अदालतमा कुनै उजुर लाग्ने छैन ।

४२. **पुनरावेदन दिन सक्ने :** (१) प्रशासकीय पुनरावलोकनको निर्णय भएकोमा सो मितिले र प्रशासकीय पुनरावलोकन नहुने विषयमा कारण परेको मितिले चित्त नबुझ्ने पक्षले ६० दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

(२) जिल्ला अदालतले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

परिच्छेद - १४**गैरकर राजश्व**

४३. **सेवा शुल्क तथा दस्तुर :** पनौती नगरपालिकाले नेपालको संविधानको अनुसुचि ८ बमोजिमका क्षेत्र र विषयमा आफुले पुर्याएको सेवा वापत सेवा शुल्क तथा दस्तुर लगाई उठाउन सक्नेछ ।

४४. **पर्यटन सेवा शुल्क :** (१) पनौती नगरपालिकाले आफैले निर्माण गरेको पर्यटकिय स्थल, पर्यटन व्यवसाय र पर्यटकिय क्रियाकलापमा पर्यटन शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ । पर्यटकिय क्षेत्रमा उपलब्ध गराएको सेवाको लागत सञ्चालन र सम्भार खर्चलाई आधार मानी पर्यटन शुल्क लगाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि पनौती नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र पर्यटक प्रवेश गरेको आधारमा मात्र पर्यटन शुल्क लगाईने छैन ।

४५. **सवारी साधन पार्किंग शुल्क :** पनौती नगरपालिकाले आफुले निर्माण वा व्यवस्था गरेको सवारी साधन पार्किंग स्थलमा सवारी साधन पार्किंग शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ । तर नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारले निर्माण गरेको

राष्ट्रिय र प्रदेशस्तरको राजमार्गको छेउछाउ वा पेटिमा पार्किंग शुल्क उठाउन सक्ने छैन ।

४६. **बहाल बिटौरी शुल्क** : पनौती नगरपालिकाले सार्वजनिक, स्थानीय सरकारको नाममा रहेको र ऐलानी जग्गा र त्यस्ता जग्गामा रहेका पोखरी, हाटबजार, प्रदर्शनीस्थल र ती ठाउँमा राख्न अस्थायी अनुमति दिएका पसलहरुमा बहाल बिटौरी शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

४७. **जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तु शुल्क** : पनौती नगरपालिकाले जडीबुटी, कवाडी र जीवजन्तुको कारोबारमा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

४८. **केबलकार शुल्क** : (१) पनौती नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालन भएको केबलकारमा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम केबलकार शुल्क केबलकार सञ्चालकले प्रवेश टिकटमा नै समावेश गरी संकलन गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम संकलन गरेको शुल्क संकलन गरेको महिना पछिको महिनाको २५ दिनभित्र विवरणसाथ कर एकाईमा दाखिला गर्नु पर्नेछ ।

४९. **डुंगा परिवहन (बोट सेवा) शुल्क** : पनौती नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनल भएका डुंगा परिवहन (बोट सेवा) मा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

५०. **अन्य शुल्क लगाउन सक्ने** : (१) पनौती नगरपालिकाले अनुसूची २ मा उल्लिखित विषय र क्षेत्रमा शुल्क लगाई उठाउन सक्नेछ ।

(२) पनौती नगरपालिकाले संविधान र अन्तर सरकारी वित्तिय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को विपरित नहुने गरी आफूले प्रदान गरेको सेवा, सुविधा र व्यवस्थापन गरेको थप वा नयाँ क्षेत्र वा विषयमा शुल्क लगाउन सक्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम सेवा शुल्क लगाउने वा त्यसको दफामा हेरफेर गरेको कुराको विवरण पनौती नगरपालिकाले त्यस्तो निर्णय भएको मितिले सात कार्य दिनभित्र नगरसभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

५१. **छुट वा मिनाहा** : (१) पनौती नगरपालिकाले खास अवस्थामा यस ऐन बमोजिम लाग्ने वा लागेको गैरकर राजश्वमा आधार र कारण खुलाई आंशिक

वा पूर्ण रुपमा छुट दिन वा मिनाहा गर्न सक्नेछ । यसरी छुट दिंदा समान अवस्थाका सबै करदातालाई समान व्यवहार गरिनेछ ।

(२) नेपाल सरकार वा प्रदेश सरकारले कुनै परियोजना वा कुनै परियोजनाको विकास कार्यका लागि खास सामग्री, कारोबारमा कर नलाग्ने व्यवस्था गरेकोमा पनौती नगरपालिकाले तत् तत् सरकारसँग समन्वय गरी कर छुट सम्बन्धि सो व्यवस्थाको पालना गर्ने गराउने छ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम गैरकर राजश्वमा छुट वा मिनाहा दिएको विवरण सभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद - १५

समन्वय सम्बन्धि व्यवस्था

५२. **नेपाल सरकारसँग समन्वय** : (१) पनौती नगरपालिकाले संघिय कानून वा यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नु पर्ने कर वा गैर कर राजश्व असुल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एकद्वार प्रणाली अपनाउन पनौती नगरपालिका वा पनौती नगरपालिकाले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले नेपाल सरकार वा नेपाल सरकारले सो प्रयोजनको लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(३) पनौती नगरपालिकाले संविधानको साभा सूचिमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैर कर राजश्वका आधार र दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा नेपाल सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरी टुंगोमा पुगिएका विषयहरु यस ऐनमा परे सरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सोहि अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

५३. **प्रदेश सरकारसँग समन्वय** : (१) पनौती नगरपालिकाले प्रदेश कानून वा यस ऐन बमोजिम असुल उपर गर्नु पर्ने कर वा गैरकर राजश्व असुल गर्न एकद्वार प्रणाली अपनाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम एकद्वार प्रणाली अपनाउन पनौती नगरपालिका वा पनौती नगरपालिकाले अधिकार सुम्पेको अधिकृत वा कर अधिकृतले प्रदेश सरकार वा प्रदेश सरकारले सो प्रयोजनको लागि अधिकार सुम्पेको अधिकृतसँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(३) पनौती नगरपालिकाले संविधानको साभा सूचिमा रहेका विषयसँग सम्बन्धित कर वा गैर कर राजश्वका आधार र दर वा कर प्रशासनका सम्बन्धमा प्रदेश सरकारसँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा (२) र (३) बमोजिमको व्यवस्था अन्तर्गत समन्वय गरी टुंगोमा पुगिएका विषयहरु यस ऐनमा परे सरह मानिनेछ र ती व्यवस्थाका हकमा यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सोहि अनुसार कार्यान्वयन गर्नु पर्नेछ ।

५४. केन्द्रिय बैकसँग समन्वय : पनौती नगरपालिकाले कर र गैरकर राजश्व संकलनका सम्बन्धमा केन्द्रीय बैक(नेपाल राष्ट्र बैक) सँग समन्वय गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

५५. अन्य निकाय, कार्यालय र संस्थागत समन्वय : पनौती नगरपालिका वा सो को कुनै अधिकृतले कर तथा गैरकर राजश्वसँग सम्बन्धित विषयमा नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार अन्तर्गतका सरकारी निकाय, बैक वा संस्थासँग समन्वय गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद - १६

राजश्व प्रस्ताव तर्जुमा तथा सूचना सम्बन्धि व्यवस्था

५६. राजश्व सम्बन्धि नयाँ प्रस्ताव : पनौती नगरपालिकाले कर तथा गैरकर सम्बन्धि नयाँ कर प्रस्ताव गर्दा सरोकारवाला सँग परामर्श गर्नुपर्ने छ ।

५७. सूचना सार्वजनिक गर्नु पर्ने : (१) यस कानून बमोजिम पनौती नगरपालिकाले लगाएको कर र गैरकर राजश्व उठाउने कार्यालयको प्रमुखले सो कर र राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर सम्बन्धि सूचना सर्वसाधारणको लागि सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ ।

(२) पनौती नगरपालिकाले उपदफा (१) बमोजिमका कर, राजश्वका दर र त्यसमा भएको हेरफेर समेत मिलाई आफ्नो वेबसाईटमा राख्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(३) पनौती नगरपालिकाले कर र राजश्वका दर र हेरफेर सम्बन्धि विवरण केन्द्रीय सूचना प्रणालीमा समेत राख्ने प्रयोजनका लागि नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय वा सो मन्त्रालयले तोकेको कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद - १७

विविध

५८. विद्युतीय माध्यमको प्रयोग गर्न सक्ने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि पनौती नगरपालिकाले विद्युतीय माध्यम (अनलाईन) बाट करदातालाई सूचना दिने, करदाताले आफ्नो विवरण र प्रमाण पेश गर्ने, कर लगायतको तिर्नु बुझाउनु पर्ने रकम दाखिला गर्ने एवं कर वा त्यस्तो रकम बुझाएको रसिद दिने लगायतका कर सम्बन्धि अन्य काम कारवाही गर्न सक्नेछ ।

५९. कर तथा राजश्व संकलन : पनौती नगरपालिकाले आफूले असुल उपर गर्नु पर्ने कुनै कर वा राजश्व नगरपालिका आफैले र ठेक्का बन्दोबस्ती मार्फत पनि गराउन सक्नेछ ।

६०. अनुसूचीमा हेरफेर : नगर कार्यपालिकाले यस ऐनको अनुसूचीमा आवश्यक हेरफेर गर्न सक्नेछ र त्यसरी गरिएको हेरफेरको सूचना सभाको बैठक चलेको समयमा सभामा र त्यस्तो बैठक नचलेको समयमा त्यस पछि बस्ने सभाको पहिलो बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

६१. कागजातको ढाँचा : (१) यो ऐन र यस ऐन अन्तर्गत बनेका निर्देशिकामा उल्लेख नभएको वा नतोकिएको कुनै विवरण, ढाँचा, तरीका वा जानकारी सम्बन्धमा आवश्यक व्यवस्था गर्न उपयुक्त देखिएमा पनौती नगरपालिकाले आदेश वा सूचना जारी गरी आवश्यक व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका आदेश वा सूचना सर्वसाधारणको जानकारीको लागि पनौती नगरपालिकाको कार्यालय सूचना पाटी, वेबसाईट र स्थानीय पत्र पत्रिकाको माध्यमबाट उपलब्ध गराउन सकिने छ ।

६२. सूचना तामेली रीत पुगेको मानिने : (१) यस ऐन बमोजिम दिनु पर्ने म्याद, सूचना वा कागजात देहाय बमोजिम बुझाए वा पठाएमा सम्बन्धित व्यक्तिलाई बुझाईएको वा दिईएको मानिनेछ :

(क) सम्बन्धित व्यक्तिलाई नै बुझाएको,

(ख) निजको परिवारको उमेर पुगेका सदस्यलाई बुझाएको,

(ग) निजको कानून व्यवसायी वा लेखापाललाई बुझाएको,

(घ) नाबालिगको हकमा संरक्षक वा माथवर व्यक्तिलाई बुझाएको,

(ङ) कार्यालय संस्था वा निकायको हकमा प्रबन्धक वा प्रशासकीय प्रमुखलाई बुझाएको,

(च) करदाताको ठेगानामा हुलाकबाट रजिष्ट्र गरी पठाएको ।

(२) कर एकाईको अधिकृतको नाम र पद खुल्ने गरी दस्तखत गरिएको, कम्प्युटर प्रविधिबाट इनस्क्रीप्ट वा इनकोड गरिएको, छाप लगाईएको वा सो कागजातमा लेखी यस ऐन बमोजिम जारी गरिएको, तामेली गरिएको वा दिईएको कागजातलाई रीतपूर्वकको मानिनेछ ।

६३. कागजातको अभिलेख : (१) यस ऐन बमोजिम कर बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको प्रत्येक व्यक्ति वा करदाताले देहायबमोजिमका आवश्यक कागजातहरू सुरक्षित गरी राख्नु पर्नेछ ।

(क) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकामा पेश गर्नु पर्ने कागजात र सोलाई पुष्ट्याई गर्ने सुचना तथा कागजात ।

(ख) कर निर्धारण गर्न सघाउ पुर्याउने कागजातहरू ।

(ग) खर्च कट्टी गर्नु पर्ने भए सोलाई पुष्ट्याई गर्ने कागजात ।

(२) नगर कार्यपालिकाले लिखित रूपमा सुचना जारी गरी अन्यथा तोकेकोमा बाहेक यस दफा बमोजिमका कागजातहरू सम्बन्धित आय वर्ष समाप्त भएको मितिले कम्तिमा ४ वर्षको अवधिसम्म सुरक्षित राख्नु पर्नेछ ।

६४. अदालतलाई भए सरह अधिकार हुने : यस ऐनको प्रयोजनको लागि नगर कार्यपालिकाको अधिकार प्राप्त अधिकृतलाई सम्बन्धित व्यक्तिलाई भिक्काउने, बयान गराउने, प्रमाण बुझ्ने र लिखतहरू पेश गर्न लगाउने सम्बन्धमा प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम अदालतलाई भए सरहको अधिकार हुनेछ ।

६५. आदेश वा निर्देशन दिन सक्ने : संघीय र प्रदेश सरकारले कर प्रशासनलाई प्रभावकारी बनाउन नेपालको संविधान र संघीय तथा प्रदेश सरकारको कर

सम्बन्धि कानून र यो ऐनको प्रावधानलाई कार्यान्वयन गर्न नगराउन आवश्यक आदेश वा निर्देशन दिन सक्नेछ । यस्तो आदेश वा निर्देशन पालना गर्नु नगर कार्यपालिकाको कर्तव्य हुनेछ ।

६६. कर अधिकृतको परिचय पत्र : कर एकाईको काम गर्ने प्रत्येक कर अधिकृत र अन्य कर्मचारीले परिचयपत्र आफ्नो साथमा राख्ने, काम गर्ने समयमा लगाउने र कर्तव्य पालनाको सिलसिलामा परिचयपत्र सम्बन्धित व्यक्तिलाई देखाउनु पर्छ ।

६७. विभागीय कारवाही र सजाय हुने : (१) कर अधिकृत वा कर प्रशासन सँग सम्बन्धित कुनै कर्मचारीले कर तिर्नु बुझाउनु पर्ने दायित्व भएको व्यक्ति वा करदातालाई हानी नोक्सानी पुर्याउने, करको दायित्व घटीविडि गर्ने, समान अवस्थामा करदाता बिच असमान व्यवहार गर्ने, कुनै करदातालाई अनुचित फाईदा पुर्याउने वा करदाताबाट आफ्नो वा अरु कसैको निजी स्वार्थ पूर्ति गर्ने उद्देश्यले कुनै काम गरेमा वा कानून बमोजिम गर्नु पर्ने काम समयमा नगरी दुख वा हैरानी दिएमा सम्बन्धित व्यक्तिले पनौती नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत समक्ष उजुर गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम उजुर परेमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आवश्यक छानविन गरी सम्बन्धित कर्मचारीको सेवा सम्बन्धि कानून बमोजिम आफूलाई कार्यवाही गर्ने अधिकार भएको विषयमा आफैले विभागीय कारवाही गर्ने र कारवाही गर्ने अधिकार नभएको विषयमा विभागीय कारवाहीको लागि अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष रायसाथ पेश गर्नेछ ।

(३) उपदफा(२) बमोजिम छानविन गर्दा प्रचलित कानून बमोजिम अनुचित कार्य गरेको कुरा खुल्न आएमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले आवश्यक कारवाही गर्न सक्नेछ ।

(४) उपदफा(३) बमोजिम छानविन र कारवाही गर्दा प्रमाण नष्ट हुन सक्ने भएमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले त्यस्तो कर अधिकृत वा अन्य कर्मचारीलाई सम्बन्धित सेवा सम्बन्धि कानून बमोजिम निलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा(२) बमोजिम छानविन गर्ने अवधिभर सो अधिकृतलाई कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राखिने छ ।

(६) उपदफा (३) बमोजिमको छानविन गर्ने र कर अधिकृतको जिम्मेवारीबाट अलग राख्ने अवधि तीन महिना भन्दा बढी हुने छैन ।

६८. पुरस्कृत गर्न सक्ने : (१) नगरपालिकाले यथार्थपरक र विश्वसनीय रूपमा तथा कानूनले तोकेको म्याद भित्र कर विवरण बुझाउने, लागेको कर दाखीला गर्ने र कर अधिकृतले अनुरोध गरेका सूचना उपलब्ध गराउने तीन जना करदातालाई प्रत्येक वर्ष पुरस्कृत गर्न सक्ने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम दिइने पुरस्कार सम्बन्धी अन्य व्यवस्था नगरपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

६९. म्याद, हदम्याद नजाने : यस ऐनमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए पनि ऐन बमोजिम म्याद वा हदम्याद गणना गर्दा देहायको अवधि बाहेक गरी गणना गरिनेछः

(क) अदालतबाट स्थगन वा कर अधिकृत वा अन्य सरकारी नियकायबाट रोक्का वा स्थगन भएको अवधि,

(ख) पुनरावेदन गरेकोमा पुनरावेदन तहको अन्तिम निर्णय भएको जानकारी प्राप्त नभएसम्मको अवधि

७०. निर्देशिका वा दिग्दर्शन (म्यानुअल) बनाउने अधिकार : यस विधेयकको काम प्रभावकारी रूपमा गर्न नगर कार्यपालिकाले आवश्यक नियम, निर्देशिका, कार्यविधि वा दिग्दर्शन बनाउन सक्नेछ ।

अनुसूची - १

(दफा १० उपदफा (४) को (घ) संग सम्बन्धित)

हासकट्टी गर्ने तरिका

यस ऐन बमोजिम सम्पत्तिको हासकट्टी गर्ने तरिका समान कट्टी तरिका (युनिफर्म चार्ज मेथड) को फिक्सड इन्स्टालमेण्ट मेथड अनुसार हुनेछ । यसको गणना देहाय बमोजिम गर्नु पर्नेछ ।

सुत्र :

हासकट्टी रकम सम्पत्तिको प्रारम्भिक मूल्य अनुमानित शेष मूल्य सम्पत्तिको आयु (वर्ष)

उदाहारणः

कुनै सम्पत्तिको मूल्य शुरुमा रु.१०००००००/- छ । यसको आयु २० वर्ष छ । २० वर्ष पछि यो सम्पत्ति बिक्री गर्दा रु.२००००००/- आउंछ भने यसको प्रति वर्ष हासकट्टी रकम निम्नानुसार हुन्छ ।

हासकट्टी रकम

१. खानेपानी, धारा, पोखरी र घाट

२. बिजुली

३. टेलिफोन

४. वातावरण, फोहरमैला व्यवस्थापन, सरसफाई र ढल व्यवस्थापन

५. शौचालय, स्नान गृह

६. सार्वजनिक पार्क

७. हाटबजार

८. पशु बधशाला

९. अतिथि गृह र छात्रवास

१०. अचल सम्पत्ति मुल्यांकन शुल्क

११. मर्मत सुधार (आफुले निर्माण गरेका यस अनुसूचीमा उल्लेखित साधन र सुविधाको मर्मत सुधारमा लाग्ने खर्च सम्बन्धी)

१२. भवन निर्माण अनुमती शुल्क (नक्सापास) पक्की कच्ची टहरा सेड पर्खाल आदी ।

संख्या : १२

स्थानीय राजपत्र

मिति २०७५/०३/११

आज्ञाले

प्रमाणीकरण मिति : २०७४/११/०२

ध्यान कुमार थापा
प्रखुम प्रशासकीय अधिकृत

सर्वाधिकार : पनौती नगरपालिका

मुद्रित : २०० प्रति

मुद्रण : पनौती प्रिन्टिड प्रेश